

HÃY HÚT
THUỐC ĐIỀU
HIỆU
JOB

ĐÔNG - PHÁP - THỜI - BẮC

Tổng lý:
NGUYỄN KIM ĐÌNH

Le Courrier Indochinois

MỘT TUẦN XUẤT BẢN BA LẦN: NGÀY THỨ HAI, THỨ TƯ, THỨ SÁU

BẢO QUẢN
186, đường d'Es
SAIGON
Dây thép nối (Têl
Số 334

GIA BẠN

Đông-Pháp		Ngược-quốc	
Mới-năm	8 00	Mới-năm	10 00
Năm-rằm	5 00	Năm-rằm	6 00

Mua báo phải trả tiền trước

Thơ và mandat đi gởi cho:

M. NGUYỄN KIM-ĐÌNH

——————

Báo báo về việc buôn bán hay
là việc gì xin tường thuật trước

Cảm tưởng về ngày
Kỷ-niệm cu Phan Tây-Hồ

Thật thâm thúy, ngay thẳng thể
 của người quân tử. Trục Vực của Tần
 Hồ mới mới đã từ chân núi Tần
 Hổ đi rồi, khắp ba vị Nam, Trung
 Bắc, đang đang cũng như ngày
 nay, một con mã làm là lo trọng, lo
 theo an-lạc, người theo trong lòng
 có khác nhau, mới song phần
 chỉ cũng gọi là có vậy. Tác giả
 chỉ chọn cội-lạc, không được mà
 đi thêm một đường hoa nữa ở Sĩ
 họ đi dòng trong đó của thành
 phố, song cũng gọi một đường
 là an nh, an nh, một đường chỉ
 lòng sung bái nhà đại-chức-tử
 thường nghĩ lại xem các vua ở Nam
 Bắc nói về việc ấy, nên trong
 các chữ mới của mình, nay xin
 ra đây, gọi là một vật quá cho
 được-gia, an nh an nh một đường
 đã làm là kỹ-nghệ hơn 13 nhà
 về, mà trong không phải là có

gia xã-hội, ta cũng biết lập đốn, lập công mà thôi; nhưng thường nhà chúng ta tập tục lại lần lần mất đi cái nghĩa cao xa của sự sung-bát rồi chỉ rút lại là ăn ở liêm-dĩn cho sự may mắn mà, gây ra sự sợ vô cớ của ta, truyền lại muôn đời như những vật quý báu cho con cháu ta, bởi thế vì nó có cái cảm biến của sự sung-bát cộng-nghĩa mà gây sự sợ hãi thì sung-bát, cho sung-bát như cái truyền trong các hướng thiện tại địa phương của ta. Nhưng chỉ biết sợ là không đủ, còn phải biết: chúng ta liêm-vĩnh nhà Ông Nguyễn Trãi xưa đánh đi đốn quan-thần, ở địa phương ta, ta phải là người làm Loạt-khởi nhà ông phải là người làm gương cả Trưng Trắc và Trưng Nhị không Ờ Ông Trương - giun thì ngày nay đánh cả quan-thần và Ờ; nhà Bắc nước, Ta, người ta ở những nước Trung Hoa ta ở

Một cái xã hội hư nát như xã hội ngày nay mà đem ra thiết lập các công việc xã, trường, chợ, bệnh viện, công đường thì nhiều mà sản lượng của nó, đứng trên mặt kỹ thuật cũng đôi khi kém trước những xã hội khác.

“Mất lại, có trước lên, trước lên!”

«Đi cho đến, đứng cho vững, trị cho bền» lời của Sĩ-Non đã nói, thì thử mà mất mà ra trước hiện tại thì lại, có phải là đả đốn cũng như: từ từ, bình đẳng công lập không?

Có phải là chửi náo công này nọ những kẻ đứng mũi lòi, khiến cho dân chúng các nước Liên-Châu bị mất niềm tin tưởng vào những bất phân thì phải báo cáo hay phải tiến thối? Kìa A-Đô, Phil-líp-lin, Trung-hoa đang vào đứng mũi quyết đi? Chẳng phải là quyết đi trước lên nên tự do, có hạnh phúc đời ru? Người thì còn xa như:

Tình-hình nước Ph

Trước trận cách-mạng đã-đợt
hồi năm 1789, nước Pháp cũng lo
nghiên chỉnh thể-quan-chất, đã-đặt
Pháp cũng bị-giam-hãm trong
vòng chuyên chế của nhà vua

Dân Pháp bấy giờ chia ra ba
phái: phái Giáo-lý (1) (la Nobless)
phái Giáo-sĩ (2) (Clerge) (3), và
phái dân-dân (4) (le Tiers Etat). Dân
trong nước đã chia ra bậc-thứ
như sau: đã có bậc cao bậc thấp
hạng sang, hạng lợ, khác nhau
thứ, thì tự-nhiên quyền-lực
thực-lực của dân cũng tự-nhiên
đẳng cấp mà khác nhau xa lắm
Bao nhiêu những đặc-quyền (4)
(privileges) đều lợ vào phái Giáo
sĩ và phái Giáo-sĩ hưởng cả
phái Bình-dân thì thấp thứ nhất

p trước Cách-mạc.

dẫn (†) (Convocation des Etats généraux). Vua chiếu tếp họ nghị lễ cử đả xoay tỉnh, không nghĩ tiền xoay không ra lại bị nghĩ-yêu cầu vua phải sửa sang thì có một việc trong nước.

Càng hội nghị Tam-nam cũng không phỉ là sự mới lạ gì ở nước Pháp; bởi triều vua Louis 16 của nước Pháp đã làm như vậy rồi. Mỗi khi đi thăm các xứ xa để kiếm tiền cho quốc gia, nhà vua thường rất coi quan hệ đến dân mang cả nước, thì người ta nhóm họp các đại đẳng đại trong nước lại để mở quy nghị. Sông kỳ họ nghị Tam-nam năm 1789 đây số đông này làm nên cái chế công việc là đả long triệt trị trận Đại cách mạng kia, nguyên-lẽ thật có nhờ ở đả đĩnh-hướng thẳng vào các chế

trung thành cho một giải thưởng trong cuộc đua xe máy của các thành-Trần-Lập mới may đã có thiên hệ đến, ai đến và may mắn vậy vậy, dưới lời ký tên của Văn-Văn-Phi-nhà, hay là Văn-Phi-nhà người đã đi giúp mặt Văn-Phi-nhà từ hôm qua xin đi không cần một đồng phân, ông giận, ông về để chờ một thư từ thiên hệ đến từ Văn-Phi-nhà. Quan-lai vậy vậy... vậy thì cái không... «Thiên hệ đến» của bác Trần-Lập đó là cái phát hiện là Văn-Phi-nhà... chứ không có thiên hệ đến anh ta đâu»

Tôi có một lời nói mới biết, không là biết mà không nói cho chủ đề là biết để phong phú, vậy thì tôi đây ông Văn-Phi có đi có đồng nghiệp gì cho bác Trần-Lập, hoặc vậy riêng cho ông thì đây giải hay hơn là việc của tôi trên đây, nếu muốn đi những địa điểm trông thấy thì tôi đi-thì-thì mà dân đơn đơn thì lại... 1

[illegible]

đàn ông ông Tôn-trang-Son. Trước thềm cửa. Trong lịch sử các nước, hai ba mươi năm trước đây, ông cũng viết sách, nhiều cuốn, nhưng là làm nên sự nghiệp to lớn, truyền bá học thuật của hậu thế. Nay là kỷ niệm ông Tây-hồ có phải là "Ô-mô" một trăm năm ngày ra đời của dân tộc Bắc bộ là không thời cơ hay không? Quyết định không; không là nào đã nhớ được, cần phải làm gì để tưởng niệm ông, mới nên có chất sản-hữu học thuật trong sự hành vi mình sao? không phải là nào biết được, cần phải làm gì để tưởng niệm ông, mới nên có chất sản-hữu học thuật của con cháu mình thế nào? Nhưng người như thế thì phải cần được người mình sùng-bái.

người ta cũng bày ra hàng đống lễ vật
cho non sông biển cả? Tôi hỏi,
mọi đấng non già tuổi, chỉ lấy t
sự lấy mà hành động trong v
pháp luật, phải biết rằng cũng
đạo ở trong lòng người, cũng
đạo xa miễn là đủ lòng đạo
nghĩa bất phân sự gì cũng có
cùng đạo tâm mà ra cả. Với b
rằng « đạo tâm đạo đức » như
vấn đề trong trời đất có việc gì là
việc đạo?

Chỉ có muốn làm hay không muốn
làm đó thôi. Trong nước ta tiền h
chẳng phải là ít đi, nhưng chỉ ch
phải không trong, mà có đủ c
ngân ngân, quanh nhà mà mang trong
vòng chặt hẹp, bên nhà, ở s
thầy dạy gì là thì đạo như mà có th
hình như cái triết tâm ấy có th

không cần biết tới hai chữ quyền lợi!

Về mặt pháp luật thì bất kỳ pháp luật trong nước vẫn thường chỉ những điều cấm kỵ mà không cho ai được quyền phá vỡ. Vì lý do đó đó ở nước Pháp cũng không có cái pháp luật phổ thông cho cả nước như đây gọi: miễn là nước nào mà cấp giữ lấy những thói tục để làm riêng của một mặt lý hay đạo, làm cho việc tư pháp chỉ thế mà tự-lập nên có chăng, họ cũng không cho ai được quyền phá vỡ. Vì thế họ bảo nhau những chuyện những làm gì hết.

Kể đến đời vua Louis thứ II (độc là Lu II) là vị vua tự nhứt của nước Pháp, độc và càng bình quân khiến trong nước của thiếu dân, thiếu dân, trong chiều khôn khéo, hẳn hẳn dân trong nước đều sang học

Tự do để diễn đạt

Chúng tôi tiếp được bài này của ông Phan Quang là một nhà văn đương đại có danh tiếng ở Sài Gòn. Trong bài ký này Phan Quang thuật lại chuyện đã đáng buồn cho anh khi mới lên lớp được chàng-dân-nên-chúng-ta.

đang đi, cho phải đi một hồi, không
cho thì không phải si lắm gì, không
đương, song lý vợ một đàng trẻ con
đương thì bần bnh là khổ, nên cho
một cái cho nó lớn đi, để cái nó lớn
rầy thì qua, không để mình làm việc
cho yên đi.

Tôi rất tiếc vì một sự nhỏ
mèo-chó ra để mà cái giỡn của ông
Vân-Phi ra đáng báo cáo công lực
một việc nước, việc nhà, đúng như
trên đây nói, nhưng không thể
đến được, NGUYỄN ANNAM, là
thì tôi mất cơ giỡn cho ông Vân-Phi
thật thôi.

Nguyệt với bà Trung-Lâm đương
như ông nói đã nguyệt với nước, nhà
không cho bà Trung-Lâm đi để làm
chất thường bằng từ quẻ nhà
ANNAM vào thế ông ả xa máy cũ
bảo vợ xuống ra một cái là không

Cổ nhân là người già đời, trải qua quốc độ
vạn vật, được-bác mà lợi-dụng, chớ
chính không? Hỡi mầy con hỡi
đó, ta đã lợi rồi. Vậy ta thử xét
đến hai nhà, cái nhà nứa, cái
nhà gỗ, nhà nứa thì lợi sinh, cái
nhà gỗ thì lợi tử, vậy thì lợi
vật lợi khai hóa, thì đâu cho Chấn
phủ đó? Ta hãy tìm - cách đốn
thông, khi bị bất kỳ đày, khi lên
thang, bên Phay-phay mà vận đốn
vật sự để chánh trị nước nhà
thì khi vơn có thể phán đoán như
đầu-khỉ, lúc nào cũng một vận
đốn đi ngược. kiến thức không làm
chống mà, danh dự (thế nhà bị
vấn nước tang) nay không rớt
sơn long, trước sau, sự này đi
vườn-hiền đốn sâu, sự-khí đốn
đốn trở lại đốn mà vững như đốn,
vật chớ chuyển ai rung động rồi.

Bất cứ ai là bất cứ ai! Nơi đây là đây, hoặc cũng có thể đó đây mà rằng... Người tài giỏi là do non sông che chở... nước ở đây là: Trời thì đất, nước thì trời... làm vậy, làm gì được mà bất cứ... Sự vật đến có thể, song nói vậy là... Người chỉ hay quá u-bi quan Thế... người của ta-già đây thì người của người trong họ ta có thể bất cứ... được, lòng muốn bất cứ... người họ lại thành ra những... người ta thì lại là tôn-luật mà người ta thì lại là tôn-chi của người ta! Họ là hiền nhân vưu vật của nhân loại! Bất cứ ai là bất cứ ai! Bất cứ ai là bất cứ ai!

chỉ là một đám cỏ lữu rơm thôi ! Ông
nêu tư tư giũ thời ấy hoài không
ngủ gì đầu cả hiểm tượng của nước
mây * tượng lại mưa mau mau thì
ngủ lại thôi rồi ra bề một ngày
phải chịu lấy cả họa diệt chủng thì
vậy. Ngay đây !

Ấy cần tượng của tác-giả về lữ
kỵ cầm cờ Tây-Hồ là tốt, tôn kính
qua nhiều lớp và mong một báo
hào, chẳng hay đồng báo ta ngủ
ao *

CHIẾT NHƠN (Tam-kỳ)

TU-TUỜNG ĐỆP

câu-cáp nước: nhà tôi chỉ cần phải
 thích hàng ngàn nhiều việc (cá
 cách) 5 (réforme). Máy tay của
 hàng triết học trong nước họ
 ông Mông-tê-li-ô (Montesquieu)
 Von-tê (Voltaire) và Ru-ô (Rous-
 seau) đều viết sách luận bả
 và chỉ rõ sự khản-thức của nhữn
 việc cũ cách.

Sau vua Louis 15 thì vua Louis
 16 lên ngôi. Vua này đã đi, d
 máy nước Bô-ni (bấy giờ đ
 nước Anh, nước Anh vì c
 chính bắt buộc vua Anh đ
 Anh đã đột-quyền trị-chế. N
 Pháp giúp dân Mỹ đánh th
 nước Anh. Kêu gọi: Anh phải
 nhà vua Paris năm 1789, c
 hân uyệ quốc tế lập của máy
 thuộc địa của Anh ở Bô-ni
 Máy xít đã bán dân Anh ở B

Trái lại một khoản
«Thiên-hạ đều» của bà
Trung-Lạc ngày 9 Mai 1927
 Nhỏ một người bạn vi phần sự phàm
 nhỏ của các mặt báo cho hay, nên mới
 được biết như vậy, bằng không thì
 Trung-Lạc này, không đến giờ thì
 bắt quá công như «Chấn khố»
 ai lại quá mà đã ở đây?

Nay đã biết rõ có hai chân khố
 hiệu Phan Quan nơi báo Trung-Lạc
 số 992, ngày 9 Mai 1927 thì tôi không
 để được thêm, vậy xin chép lại
 chữ dịch nghĩa: «Thiên hạ đều
 chẳng tên Phan-Quan là người đi
 chợ chẳng phải người Annam». *Doris*
 được này có lời phê-bỏ của ông
 Văn-Pôn như vậy: «Hèn chi người
 không một điểm tâm gì. Lo giúp
 cho đẹp-bang-ta cả, nhất là các

đó cũng đủ để các lực lượng nhỏ được
và cho ông là người đi quá hay thì
là người đi quá.

Tôi là người buồn bã, không biết
làm sao quên, ăn phải thức ăn
từ nhà tôi gặp việc phải cùng làm.
Trí của tôi quá thời thì tôi nghĩ
như vậy đó, chỉ như ông Vao-Phi là
một tay viết báo rất có danh tiếng
nổi khắp "Thiên hạ đồn" cả báo
Trung-Lâm thì từ trước đến giờ ông
là một nhà văn, cũng ông này ông
rộng là nhà văn, chắc ông hiểu
chúng ta, ông của nhà văn họ
trước là.

Thật thì trí của ông quá hơn tôi
có lẽ tôi phải nói: Tôi thì buồn
bãi lâu nay, sự làm quên của tôi
không thể quên người. Ông Vao-Phi
hiểu được công việc tôi nói báo Trung-

[illegible][illegible]

Khi bác ông trông thấy một người bị dẫn vào nơi tẩm tội xin các ông đừng vội bắt ràng: người ấy là người được đề phòng thật là người khác dân; vì có lẽ lại chính là người hay, muốn giúp ích cho người khác mà bị quân áp-chế nó làm tội dấy thối.

(Quand vous voyez un homme conduit en prison ou supplie, ne vous pressez pas de dire: celui-là est un homme)

tập chúng văn-chữ Hư-ký
tập phú kỳ hòa-vực-xây (Ver-
saillès) nhận giao từ cho nước
Pháp xứ Xê-nê-gan (Sénégal)
đặt đ. cho Pháp đ. bị Anh giữ h.
septans). Nguyễn lúc vua Louis
mà m. một nghìn người thái-chiến
Pháp đ. quân-bách-lâm từ; thế
mà vua lại g. lãnh lấy trị trấn
M.Chưa kia mới, đến cho môn
vợ của nước lại vì có thể
cương sách, không còn biết dùng
cho ông. Công đường vua minh
Nec-ké (Necker) mà ra đời
lĩnh chiến tập ở Hội nghị Tam-

Vậy trước khi trả lời tôi xin nhắc
cho chú dè giả biết vì sao mà có bài
châm-chích của báo Trung-Lập trên
đây. Sự tích như vậy :

Ngày 7 Mai 1927, lối 10 giờ sớm
mà có một người đến -tạ-xã xin nói
chuyện cùng cha tiếm. Tôi không biết
là ai, thấy mặt, đã óan học mặt thò,
mồm thòm, má óan hươg thấp,
đến xưng với tôi là người của
báo Trung-Lập đi động mồm cuộc
cho về đây, mấy, xin một giả thưởng
cho người dè cuộc của xe ấy và hứa
sẽ ráo ròi giùm không ả tiền, (người
lạ cho dè tôi phải dè tiếm, ăn tiếm có
lì?) Cách nói nghe ra có vẻ người
đang phải trình, lời nói lại có pha

PHÚC — 57 rue Catinat Saigon
có tiếng bình vực quyền lợi cho
giống giống Annam ta như từ báo
Trưng-Lập lại thêm có ông chủ và báo
thường này giống giống Annam ta,
lại thêm có một bạn chí nhơn thương
yêu giống giống Annam ta như ông
Homborg lại thêm có vô số những ông
phụ bủ thường yêu giống giống An-
nam ta bao nhiêu một bạn bạn **Homborg**;
một mà báo **Đông-Quê** đáng yêu như
một mà ông **Phan-Đôn** là người già
lại không đem hết nhiệt tâm mà tận
thành cho cuộc đời xé máy của ta

Cách sống bất người hiền-phu ở nước ta xưa nay cũng đã từng có lắm, chớ chẳng phải nay ta mới biết song xét ra sùng-bái chưa phải đúng. Trừ ra các tà-thần ta tin xằng mà tệ, còn các đẳng danh-thần thuở bình-unh đã có công trạng lớn với quốc

dưới mỗi nụ: dịch phải có một tên đoàn, nào dân đảng, thương hội, công-hội, nông-hội v.v. vân vân, nên khi nào dựng lên. Nước có giàu, dân có mạnh, đủ sức mà cạnh tranh với đời này là nhờ đó. Ấy là việc lớn, chứ như việc nhỏ như phong tục hủ bại, rong hươu thôn thành-thị nên mau

un crime contre les hommes. Car peut-être est ce un homme de bien, qui a voulu secourir les hommes et qui en est puni par leurs oppresseurs).

LAMENNAIS.

- (1) Qui-lợi là hạng người được nhà vua ban chức này trước họ và duy hưởng ruộng quốc lợi riêng.
- (2) Giao-sĩ là hạng người đi tu hành.
- (3) Binh dân là hạng dân thường; không có chức tước cũng không đi tu hành gì.
- (4) Địch quyền nhờ cái quyền lợi riêng một người hay một hạng người nào được có.
- (5) Cái cách là sự sửa đổi lợi việc người.

xã tiếng réclame (quảng cáo, nhiều lần). Rốt cuộc, trước khi tới cùng người ấy lại nhau tôi có đánh cược, đặt câu trong bụng và lập đi lập lại hân hoi rồi nói rằng: « je préfère m'en abstenir ». (Thà là tôi nhạo sự làm quảng cáo ấy.)

Sự nói chuyện của chúng

Ông Phan-Quen ơi ! Ông thiết
không phải là người An-nam; nếu
như ông thiết là An-nam thì sao ông
không đem hết cái tiền buôn của ông
mà giúp gầy cho Trung-Lập-Báo,
để sau này nó trở gầy gầy vào đầu
đầu An-nam ta cho vui ? ? ?

THƯƠNG-TÂM

12-1-1964

